

Spodaj podpisane slovenske strokovne, stanovske in izobraževalne organizacije smo se združile v iniciativi za oživitev in razvoj slovenskega gradbeništva in sprejele Memorandum, ki ga v predvolilnem času naslavljamo na politične stranke in novo vlado.

MEMORANDUM ZA OŽIVITEV IN RAZVOJ SLOVENSKEGA GRADBENIŠTVA

Gradbena panoga (projektiranje in tehnično svetovanje, gradbeništvo in izvajalski inženiring, proizvodnja gradbenih materialov in opreme) ima izjemen potencial za uspešen gospodarski in socialni razvoj države, ki v razvitih državah predstavlja 6 do 8 odstotkov bruto nacionalnega proizvoda (BDP) in je v osnovi vezana na domači trg. Ima daleč največje spodbujevalne učinke na stanje celotnega gospodarstva v državi in hkrati močan vpliv na kakovost življenja prebivalstva.

Pred šestimi leti (leta 2008) je gradbena panoga zaposlovala skoraj 100.000 ljudi, danes jih le še slabih 60.000. Od tega je 18 odstotkov samozaposlenih. Povprečne plače v gradbeništvu so kljub težkim pogojem dela med najnižjimi in dosegajo le 78 odstotkov slovenskega povprečja. Obseg gradbenih del se je iz 3,55 mrd EUR v letu 2008 zmanjšal na 1,70 mrd EUR v letu 2013, oziroma na slabo polovico. Delež dodane vrednosti gradbeništva v bruto nacionalnem proizvodu je pristal na nivoju 3 do 4 odstotkov (Avstrija 6,5 odstotkov). Zanimanje za gradbene poklice je v izjemnem upadu. Trenutno povečani obseg dela na gradbeno inženirskih objektih je le rezultat slabega načrtovanja javnih naročnikov in države, ne pa dolgoročne stabilizacije na trgu gradbeništva. Prihodnost panoge in zaposlenih v njej ostaja še naprej izjemno nepredvidljiva.

Kljub enotnemu evropskemu trgu pa normativne okvire njenega delovanja in pogoje za poslovanje določajo predvsem nacionalne države. In prav to dejstvo, da si lahko pravila postavljamo sami, predstavlja priložnost za oživitev in razvoj slovenskega gradbeništva in njegovo ustrezno umestitev v kratkoročno in dolgoročno strategijo razvoja slovenske države.

Čas je torej več kot zrel, da gradbena panoga kot celota dobi na strani države trajnega in kompetentnega vladnega sogovornika s pooblastili, ki bo vzpostavil konstruktiven in stalen dialog s stroko, gospodarstvom in šolstvom ter zagotovil, da se s skupnimi močmi poskrbi za oživitev in dolgoročni razvoj slovenskega gradbeništva.

Zaradi tega na akterje bodoče politike, ki boste imeli po volitvah julija 2014 moč odločanja tudi v gospodarskih zadevah, naslavljamo naše zahteve, kot sledi spodaj v petih vodilnih točkah. Vsaka od njih bo podrobneje obrazložena v Akcijskem načrtu, ki ga pripravljamo, in bo logično nadaljevanje tega Memoranduma. Za realizacijo Akcijskega načrta bo sestavljena posebna delovna skupina, ki bo sogovornik novi vladi.

Naše zahteve:

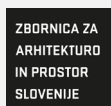
1. **Ustanovitev novega ministrstva za graditev**
2. **Zagotovitev stabilnih pogojev poslovanja in zagon investicij**
3. **Ureditev razmer na trgu inženirskih storitev in gradenj**
4. **Ustvarjanje kakovostnih delovnih mest v gradbeništvu**
5. **Vlaganje v znanje in strokovno usposobljenost zaposlenih v panogi**

Ob upoštevanju zahtev, ki jih podrobneje predstavljamo v prilogi tega Memoranduma, pričakujemo naslednje rezultate:

1. Doseganje evropsko primerljivih multiplikativnih učinkov (2 do 3) panoge na celotno gospodarstvo.
2. Dvig deleža gradbeništva v BDP s 4% na 6 do 8% BDP in 10.000 do 20.000 novih delovnih mest v gradbeništvu.
3. Ohranitev zdravega jedra ponudnikov inženirskih storitev in gradenj – večja mednarodna konkurenčnost.
4. Višja socialna varnost zaposlenih v panogi in večja atraktivnost delovnih mest za mlade – uvedba dualnega sistema poklicnega izobraževanja.
5. Odgovorno ravnanje z javnimi financami in višja kakovost javnih gradenj – nižji stroški v celotni življenjski dobi objektov.
6. Spodbujanje koriščenja lokalnih potencialov gradbeništva.

Ljubljana, 3.7.2014

Organizatorji:

PRILOGA MEMORANDUMA

1. USTANOVITEV NOVEGA MINISTRSTVA ZA GRADITEV

Cilj: Zagotovitev pogojev za učinkovito, trajnostno in narodno-gospodarsko optimalno poslovanje panoge in varovanje javnega interesa na področju graditve objektov.

Ključne aktivnosti:

1. Pripraviti in izvajati dolgoročno strategijo gradbeništva v RS in na njeni osnovi pripravljene akcijske programe, ki morajo za obdobje 10 let zagotavljati predvidljiv in stabilen obseg investiranja s strani javnih naročnikov in državnih podjetij.
2. Koordinirati investicijske načrte ministrstev. Za preprečitev nepredvidljivih in izjemno škodljivih pregrevanj in podhlajevanj trga gradbeništva pripraviti projekte na zalogo za najmanj 6 let vnaprej, da se izognemo proti-cikličnemu delovanju trga.
3. Urediti razmere na trgu gradbeništva za zmanjšanje nenormalno visokih poslovnih tveganj za poslovanje podjetij in zagotovitev primerljive socialne varnosti zaposlenih v panogi z ostalim gospodarstvom in javnim sektorjem (izboljšano javno naročanje, mednarodno primerljive gradbene pogodbe, standardizirani popisi del, zaščita delovnih mest pred socialnim dumpingom, plačilna disciplina).
4. Ustvariti pogoje za ponoven zagon zasebne gradnje, predvsem s stališča financiranja novogradenj in prenov.
5. Sprejeti in uveljaviti trajnostni pristop v gradnji objektov kot standard za prihodnost.
6. Zagotavljati varovanje javnega interesa na področju graditve objektov tako z vidika varnosti uporabnikov kot varovanja prostora in okolja. V tem smislu naj se pripravijo nova zakonodaja in tehnični predpisi s področja umeščanja objektov v prostor, graditve objektov, varstva javnega prostora in okolja ter javnega naročanja inženirskih storitev in gradenj.

2. ZAGOTOVITEV STABILNIH POGOJEV POSLOVANJA IN ZAGON INVESTICIJ

Cilj: Zagon potrebnih in ekonomsko upravičenih javnih investicij, ki so primerne z vidika trajnostnega razvoja družbe in zagotovitev stabilnega in konkurenčnega okolja za zasebne domače in tuje investicije.

Ključne aktivnosti:

1. Določiti letne načrte za investicije in investicijsko vzdrževanje državne in lokalnih infrastruktur in zagotoviti potrebno projektno in investicijsko dokumentacijo ter zanesljive finančne vire javnim naročnikom in državnim podjetjem za njihovo izvajanje. Istočasno preprečiti vpliv politike po njihovem prerazporejanju za druge potrebe.
2. Strateške infrastrukturne projekte z možnostjo financiranja iz evropskih skladov je treba obravnavati prednostno kot spodbudo za oživetje gospodarske rasti. Predpogoj za uspešno koriščenje evropskih sredstev zanje je priprava projektna in investicijske dokumentacije "na zalogo".
3. Optimizirati postopke nakupa zemljišč, poenostaviti postopke izdelave prostorskih izvedbenih aktov in izdaje okoljevarstvenih soglasij in dovoljenj.
4. Zagotoviti varno, urejeno, konkurenčno in stabilno gospodarsko okolje za zasebne domače in tuje investicije.

3. UREDITEV RAZMER NA TRGU INŽENIRSKIH STORITEV IN GRADENJ

Cilj: Normalizacija razmer na trgu naročanja inženirskih storitev in gradenj, s posebnim poudarkom na javnem naročanju.

Ključne aktivnosti:

1. Z večjo vlogo znanja, stroke in odgovornosti v vseh fazah, od priprave do izvedbe projekta, zmanjšati naraščajoča tveganja pri gradnji objektov. Izboljšati regulacijo: z združevanjem reguliranih poklicev preiti iz kvantitete v kvaliteto.
2. Uvesti minimalne pogoje za opravljanje dejavnosti z namenom zagotavljanja višje kakovosti storitev, odprave nelojalne konkurence in socialnega dumpinga.
3. Vzpostaviti inštrument odgovornosti javnega naročnika, ki mora prevzeti posledice lastnih ravnanj in tveganih odločitev (slabo pripravljena razpisna dokumentacija, sprejem neobičajno nizkih ponudb in pomanjkljive projektna dokumentacija, zamude pri sprejemanju potrebnih odločitev v fazi gradnje, zamude pri plačevanju, itd.). Za vsako javno investicijo imenovati kompetentnega odgovornega vodjo investicije (pooblaščenega inženirja ali arhitekta).
4. Z uvedbo standardiziranih popisov del in izdelavo splošnih in posebnih tehniških pogojev zagotoviti enakopravnost in preglednost nastopa potencialnih izvajalcev na trgu.
5. Vzpostaviti elektronski sistem priznavanja referenc podjetij in kadrov po načelih direk-

tive EU in uradni register referenc podjetij in kadrov.

6. Uvesti sistem kriterijev za priznavanje referenc na podlagi velikosti projektov in velikosti ter kadrovske sposobnosti podjetij, ki naj bodo osnova za priznavanje sposobnosti podjetij za sodelovanje na javnih razpisih.
7. Odpraviti javno naročanje inženirskih storitev in gradenj izključno na podlagi najnižje cene. Poleg cene mora biti ključno merilo za izbor tudi kakovost ponudnika (podjetja in ekipe strokovnjakov).
8. Poenotiti javno naročanje inženirskih storitev in gradenj na ravni države: Uvesti mednarodne standarde v pogodbe. Preprečiti pretirane zahteve po bančnih garancijah. Predpisati enoten postopek izločanja neobičajno nizkih ponudb in prepoznavanja nelojalne konkurence. Določiti metodo izbire ponudnika na osnovi ekonomsko najugodnejše ponudbe in zaradi kriznih razmer sprejeti Cenik za inženirske storitve in gradnje v skladu z Direktivo o storitvah na notranjem trgu (po vzoru Italije).
9. Zaščititi slovenske ponudnike oziroma jih postaviti v enakovreden položaj glede na ponudnike, ki prihajajo na slovenski trg iz držav EU.
10. Znižati obdavčitev delovne sile, ki naj bo primerljiva obdavčitvi v sosednjih državah EU.
11. Z ukrepi in stalnim nadzorom zagotoviti plačilno disciplino, kot tudi plačevanje prispevkov in davkov.

4. USTVARJANJE KAKOVOSTNIH DELOVNIH MEST V GRADBENIŠTVU

Cilj: Preprečiti širjenje socialnega dumpinga v gradbeništvu, še posebej preko javnih naročil, ki danes dobesedno spodbujejo prihode tujih inženiringov in izvajalcev skupaj z delovno silo iz najcenejših držav EU, delo na črno in nelojalno konkurenco.

Ključne aktivnosti:

1. Zaščititi delovna mesta v gradbeništvu pred socialnim dumpingom iz držav EU z najnižjo ceno delovne sile (po vzoru Avstrije, Italije, Nemčije).
2. Preprečiti delo na črno in nelojalno konkurenco. Povečati aktivnost tržnih inšpektorjev in carinikov glede dela na črno in uveljaviti dosledno izvajanje novih zakonskih določil s tega področja.
3. Ukiniti gradnjo v lastni režiji in uvesti znatne davčne olajšave pri dohodnini iz naslova gradenj in obnov (zbiranje računov za opravljena dela).
4. Uvesti »paritetni sklad za gradbeništvo«, ki bo enakovreden podobnim skladom v sosednjih evropskih državah (BUAK, SOKA BAU, ...), za enakopravno vključevanje gradbenih izvajalcev na trg v sosednjih državah in onemogočanje nelojalne konkurence in socialnega dumpinga doma.

5. VLAGANJE V ZNANJE IN STROKOVNO USPOSOBLJENOST ZAPOSLENIH V PANOGI

Cilj: Vzgoja domačih visoko kakovostnih strokovnih kadrov vseh ravni in zagotavljanje zaposlitve v domovini.

Ključne aktivnosti:

1. Povečati vlaganje v izobraževanje na vseh stopnjah, od poklicnega izobraževanja do univerzitetnih študijev, s poudarkom na petem letniku univerzitetnih študijev.
2. Preučiti aktualnost šolskih in izobraževalnih programov vseh stopenj in pretehtati kompetence diplomantov ob upoštevanju nujnosti ohraniti reguliranih poklicev v gradbeništvu zaradi narave dela in prevelikih tveganj v primeru slabo opravljenega dela.
3. Internacionalizirati terciarni nivo izobraževanja v gradbeništvu na način skupnih študijskih programov več univerz EU, ker bodo diplomanti teh programov lažje nastopali na trgih izven RS.
4. Zagotoviti trajno perspektivnost gradbene panoge in privlačnejše pogoje za delo v vseh gradbenih poklicih (od delavca pomočnika do inženirja), tako kot je to zagotovljeno v uspešnih državah EU.
5. Aktivno spodbujati interes med mladimi za vstop v strokovne in inženirske poklice v gradbeništvu.
6. Zakonsko urediti obvezno vseživljenjsko izobraževanje pooblaščenih inženirjev in arhitektov.
7. Zagotoviti interes delodajalcev za trajno vlaganje v izobraževanje in usposabljanje kadrov s pomočjo uvedbe paritetnih skladov za izobraževanje.
8. Uvesti olajšave za delodajalce, ki bodo zaposlovali mlade kadre brez izkušenj.

Organizatorji:

